

Szerkesztőség
 Arad, Acsev-palota,
 Kiadóhivatal:
 Bulv. Regele Ferdinand 22,
 (József főherceg-ut.)
 (Aradi Nyomda Vállalat)
 Sürgönycím: Közlöny, Arad.
 Telefonszám
 Szerkesztőség és kiadóhivatal
 151.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

* Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF. *

ELOFIZETES

HELYBEN ÉS VIDÉKEN:

Egész évre 482 Lel.
 Fél évre 241 Lel.
 Negyed évre 108 Lel.
 Havonta 36 Lel.

Hirdetések díjazás szerint
 vétetnek fel.

Megjelenik naponta reggel.

Havi 20⁰o

Valahol egy asszony havi husz százalékra adta kölcsön megtakarított tőkéjét s ezért az adása feljelentésére letartóztatták, de csakhamar szabadlábra helyezték. — Normális körülmények között egyszerű bűneset ez, amely szíven huzódik meg a lapok rendőri rovatában, ám a defláció, a hitelmegvonás és kősztpénz klasszikus korában nem lehet kitérni szimpptomatikus jelentőségének méltatása elől.

Hol vagyunk azoktól a patriárkális időkől, amikor az uszorát a blintetőtörvénykönyv alapján itélték meg és a törvény elő idézett uszorást a közvélemény fölháborodása kísérte a vádlottak padjára? Hová züllöttünk a nyolc százalékos törvényes kamatozás időkétől? Ime, egy kistőkés merészel arra gondolni, hogy pénzt két-száznegyven százalékra gyümölcsöztesse és a nyilvánosság fel sem zúdul ellene, sőt bizonyos megértéssel fogadja ezt a törekvést, amely a kisérsztencia részéről defenzív sakkhuzásnak látszik a magyjátékosok manőveréhez képest.

Amikor a tanítvány tévutra kalandozik, nem fölösleges érdeklődés utánanézni a professzorok módszerének. Az uszora terén két ségtelenül a legnagyobb mester a háboru, amely egyfelől az emberek milliót vonszolta a vágóhídra, másfelől az otthonmaradtakat kiszolgáltatta a spekuláció mohóságának. A megélhetés általános feltételei megakadályozhatatlanná romlottak és ugyanakkor elburjánzottak a könnyű vagyonszerzés lehetőségei, amelyek máshonnan ki kopott elemeket vonzottak a kereskedelmi pályára. Ennek a fekete lyes állapotnak a békekötések sem tudták véget vetni és a lejtőre jutott gazdasági életet a tehetetlenség erő energiája hajtja egyre lejjebb.

Az értékek folytonos devalválódásával szemben a hivatalnok és a munkás a bérek emelésére irányuló küzdelmekkel védekezik, a kistőkés pedig a múltakon okulva, igyekszik összekuporgatott pénze produktivitasát fölnyomni a szükségletek színvonalára. A kamat, amellyel a bankok a betevőket honorálják, éppenséggel nem kecsesítő, mert távolról sincs arányban a tényleges viszonyok-

kal. A kistőkés tehát realisabb érvényesülést keres és megtalálja azt az — irreális hasznok hajszolójánál. Egész falka ügynök lobol magánkölcsönök után, amelyekért a megbízók horribilis kamatokat kínálnak. Eleinte csak az illegális kereskedelem, a zúgforgalomban volt keletjük az ilyen kölcsönöknek, de lassankint, a bankhitelek korlátozása következtében, régi cégek, nagy iparvállalatok is rájuk fanyalodnak, hogy pillanatnyi zavarokat elsimítsanak. — Sőt hír szerint bankok is akadnak, amelyek rájöttek az efféle dusan jövedelmező alkalmi kölcsönzések izére.

Nemcsak a törvényes kamatláb avult el anakronizmussá, hanem a kölcsönügyletek körül kialakult gyakorlatban elkallódott az uszorának az a kritériuma is, amely szerint az a hitelező követ el uszorát, aki másnak tapasztalt lanságát, könnyelműségét és szorultságát felhasználva olyan kikötések mellett hitelez, hogy azok az adós anyagi romlását idézik elő. Most a tapasztalt és számító kereskedő vagy vállalkozó nevében jelentkeznek ágensek a tapasztalatlan kistőkésnél és olyan kama-

tokat ajánlanak meg, amelyek visszautasításához nagy önmegtartózkodás szükséges.

Ha fizetember egy-egy kölcsönért óriási kamatokat fizet, akkor bizonyára nem az a cél lebeg szeme előtt, hogy az üzletre ráfizessen. A ráfizetés feladata a fogyasztóközönséget illeti, amely az ilyen hitelműveletek költségeit kénytelen-kelletlen viseli. Shylock tudja, mit csinál. Shylock akkor is uszorás, ha ő vesz fel kölcsönt uszorakamatra. Shylock mindig kimetszi a maga font husát valakinek a melléből.

A pészkosztolók szektájának tagja, aki havi husz százalékos szed tőkéje után, tulajdonképpen nem kíván mást, mint már eleve fedezéket építeni magának az ujjab drágasági hullám ellen, amelynek a perverz hitelrendszerből elő kell tennie. Szó sincs róla, meg kell húsítani a fedezékepitésnek ezt a módját, de ez csak ugy lehetséges, ha egészséges pénztügyi politikát teremtenek, a kereskedelmi hitelt ismét beiktatják jogába és a közgazdasági életből kipusztítják azokat a káros nedveket, amelyekből a fattyuhajtások táplálkoznak.

A kivilágtott Róma.

(Az Aradi Közlöny római levelezőjétől.) Vágyak vágyaival jutottam el ide: Rómába, hogy a háborúktól vérbeborult szememet már egyszer bátran kinyithassam és láthassak — sajnos; vagy éppen nem sajnos — először igaz világot, igaz életet. Itt minden ragyog, csupa fény ez a város, itt nem fáradt el semmi. Az utcák harognak az autóktól, a villamosok csörögve szaladnak a sínekken, a kirakatok esténként valóságos fényárban usznak és az emberek, ezek a gondtalan emberek észrevehető, látható boldogsággal nyulzognak a Corso Vittori Emanuelen.

Hosszu bolyongás után ráakadtam egy „olcsó” szállodára. Az internacionális „hotel” szó hiányzott is a bejáratról: Albergo Caesar — olvastam — és bevaltam, némi elfogódottsággal beléptem. Egy öreg portás lépett elém és szó nélkül elvette a podgyászomat, még mindig szó nélkül rámutatott egy liftre, kinyitotta az ajtót, majd motyogott valamit, mire

beszálltam és hiába vágtam csodálkozó arcot, egyedül küldött fel a harmadik emeletre. Egy egyszerű szolga kinyitotta az egyik kis szoba ajtaját, ahová egy lépéssel utána beléptem, de alig akasztottam fel kabátomat, mosolygós szolga barátom már nem volt a szobában. Értelmetlenségem, a mint körülnéztem a kamrácskában, már fel is oldódott. Hiszen ilyen kerestem: padozatlant, vaságyat, szekrényt nélkül, csak fiókos sifonnal, egy kis kerek faasztalkával és négy egyszerű vaszéklével, hiszen ilyen kerestem, mert ez a legolcsóbb. Magyar útszágró külföldön pláne csak a legolcsóbbat keresheti. De hát meg sem kérdezték, hogy megfelel-e, vagy ... vagy talán a helyzettel ismerős olaszoknak néztek?

Félóra mulva elmentem hazulról és az öreg portás bácsi csak akkor szólított meg. Az arcomba hádárt valami olasz mondatot. — Próbáltam némétül válaszolni, de nem értett belőle egy szót sem. Az arca ellenben annyira megkése redett, hogy siettem vagy ötször eldarálni: unghoresa, unghoresa...

Erre egyszerre elmosolygott: o prego ... prego ... Hiába integettem, hogy nem értem, ő csak beszélt, beszélt és a gesztusából láttam, hogy örül nekem. De ez nem is nekem szólt: annak örült, hogy magyar vagyok. Aztán azt mondotta, hogy nekem olcsóbban fogja számítani a szobát, de amint kimondotta, az árat, mégis kissé izzadni kezdtem, mert a kis romantikus kamrácskám, a kissé dult idegeim kedves nyugtatója nem kevesebb, mint 18 úrába került.

Nem akarom újból felfedezni a Vatikánt és azt sem akarom elmondani, hogy miként szédültem, amikor először láttam meg a Szent Péter-templomot, de beléptem a portán, amint már annyi hialandó is állépett rajta és éles hang, furcsa, edescsengésű beszéd ütötte meg a fületem. Litánia előtt prédikáció volt. Valami ismeretlen félelemmel közeledtem az oltár felé, amely fölött a hanyatló nap izzó sárgára égette a szentlélek fehér galambját és megpillantottam a pápa székesegyház egyetlen szószéket. Vékony, s-

padt, lefelé én szemű fiatal mondta esti prédikációját. Talán éppen az első lehetett. Az oltáron legalább száz gyertya égett és ebben a nagy áhitatban lobogó temperamentummal beszélt a pap. Hangja szinte kopogott a roppant falakon és figyelő tekintettel hallgatták őt az ornátusba öltözött bíboros püspökök, karinges papok, ministráns gyerekek és a tömeg. Dacára, hogy nem értem a prédikátor szavait, annyit éreztem, hogy emberi problémával fejteget és a gondolatai nem is lehettek primitívek. Szuggesztív enye minden tekintetet lebilincsel és voltak pillanatok, amikor éreztem, hogy ez a markáns arc, aszkétaságban önmagát istenre tekintve ernésztő örök feketébe öltözött fiatal ember a nagy Savonarola fajtájából való.

Kissé fölszabadulva a lenyűgöző hatás alól, körülnéztem és a fölső megben meghúzódva egy kis csoportot láttam: néger kispapok voltak. Ott álltak a Szent Péter-templomban és összetett kézzel hallgattak. Tonsurát vágják, a arca egyint sötét hajlóból is is

Nincs vásárlója a milliós ékszereknek.

— Két arany jeggyűrű Budapesten kétszáz ezer korona. —

(Az Aradi Közlöny budapesti tudósítójától.) A kereskedelem minden ágában panaszkodnak az üzletek pangásáról, de legáltalánosabb a budapesti ékszerészek panasza, mert mai napság bátran el lehet mondani, hogy *senki sem vásárol ékszert*. Nemrégiben még óriási forgalmat bonyolítottak le a budapesti ékszerkereskedők és aranyművesek, amikor a magyar középosztály egymásután vált meg családi ékszereitől. Kedves emlékeiktől és ily módon az ékszerek meglehetősen olcsó áron jutottak arany tárgyakhoz. Ennek is lejárt az ideje. Az elszegényedett uriosztály már minden kis ékszertárgyat piacra dobta, úgy hogy egész jelentéktelenné zsugorodott össze a forgalom, a mit ma az ékszerbéváltás jelent Budapest ékszerüzleteire nézve. Számos budapesti ékszerésznél érdeklődünk az ékszer- és aranytárgyak üzleti forgalmáról és egy behangzóan azt a választ kaptuk, hogy igazán csak elvétve akad ma budapesti belakó, aki ékszer-tárgyat vásárol. A megélhetés gondjai a nehéz kereseti viszonyok mellett oly nagyok, hogy csak kivételes emberek tudnak százazereket, vagy milliókat adni ilyen luxus cölökre.

Senkisé is csodálkozhatik az ékszer- és aranypiac teljes pangásán, ha meggondoljuk, hogy a legszerényebb ékszernek, egy pár arany jeggyűrűnek a mai üzleti ára 180—200.000 korona. Az ékszerészek panaszkodva beszélnek,

hogy sok vevőjük még ezt a karkaggyűrűt sem tudja megvásárolni, nehogy más ékszertárgyak megvásárlására is gondolnának. Az utóbbi napokban kisebb áresés állott be az aranyban és ezüstben, de ez az árnyalati differencia mit sem változtat a helyzeten. — Az ékszerüzletekben a tört arany grammját 9000 koronáért vásárolják. Ellenben ha valaki aranytárgyat akar vásárolni, akkor minimumálisan 16.500 koronát kell fizetnie az arany grammjéért, ami a hivatalosan előírányzott ár és amire természetesen még a fazondaj is járul.

Az arany- és ezüstpiacon stagnál az üzlet, de a briliáns forgalma teljesen megakadt a budapesti ékszerpiacon. Az ékszerészek jóformán alig emlékeznek arra, hogy az utóbbi időben budapesti ember vásárolt volna briliáns ékszert, mert mostanában a briliánsba befektetett pénz holt tőkének bizonyult, annak ellenére, hogy az árak itt is ugrásszerűen szöktek a magasba, de még mindig nem tartottak lépést más közszükségleti, vagy hasznosított értékek az ár emelkedésével. Ha akad is mostanában egy-két vásárló, az csak külföldi ember, vagy utódállamból jövő magyar, akik aránylag még mindig olcsón jutnak a drágakövekhez. A kis briliánsgyűrűket 500—600 ezer koronáért adnak el a budapesti ékszerészek, ha akadnának rá vevők, viszont az egy karátom felüli briliáns kövekért már milliókat kérnek. Nem megy

ez a Krisztus Koronája meg az ősz szetett kéz mutatta csak azt, hogy valóban tanulni, hinni jöttek Rómába; mert a fekete arcuk, szemük, csukott vörös ajkuk belsőjükből nem árult el semmit.

Szédültem, kissé megzavarodva ültem fel falálomra az egyik villamosra és a bizonytalanság fölönös érzésével elindultam. Nyolc óra volt. Az üzletek redőnyei mindenütt fenn és szebbnél szebb kirakatok tündököltek felem: ez még a Corso Vittori Emanuele. — Valahol kiinn vagyok a külvárosban. Megjegyeztem a villamos számát és leszálltam. Az utcakereszte zésnél nagy asztalokon kirakva felszeletelt görög dinnyét árulnak a kofák és nem félnek a forró nyártól, a betegségekől, rengetegen majszolnak. Gusztusom támad nekem is, de nincs bátorságom hozzá, inkább narancsot veszek. A kofa gorombán rámrivall, hogy első pillanatra nem értem, hogy mibe kerül a kiválasztott három narancs, de megnyugszik, a mint megtudja, hogy nem vagyok olasz. Egy lira husz, mondta lassan és csendesen, közben csak megírt hadarom a streotio sza-

vakat: ungherese, ungherese... mire elmosolyodik és kijelenti, hogy az egész mindössze 85 centesim. Magyarazkodásából azt vettem ki, hogy amerikaiak itélt, az amerikaiakat pedig — úgy látszik — nagyon szeretik Itáliában.

Aztán bekanyarodtam apró, járdanélküli utcába, hallgattam, a mint a kis piszkos utca-gyerekek élesen fütyülték „A három grácia” apacs dalát és kissé szemtelenül benéztem egy-két ablakon is. Nem mondhatom, hogy nyugalmas, szép otthonokat láttam: piszkosak voltak az ágyak, a füsttől sötétbarnák a falak, a butorok rozogák és az orromat szurós, avas, savanyu szag ütötte meg. A kapukban bozontos haju, fekete fascista-ingbe bújít, zsebkendővel átkötött nyaku munkáslegények és talán még fürdőt még sohasem látott asszonyok terpeszkedtek közben hangosan orditoztak, röhögtek. Amikor visszaértem a városba, éjfél felé járt: az üzletek már megvakultak, de az utcák még mindig fürödtek a pompázatos fényárban és a háztetőkön óriási villanyreklámok hirdették Róma gazdagságát — 1923-ban.

ritkaságszámba az a kő, melynek az értéke tízmillió korona. Az egy karátos hibátlan, amsterdami csi-szolásu briliánskövek 4—4 és fél millió korona az ára.

Még horribilisabb összegekre rug az igazgyöngysor ára. A legtöbb budapesti ékszerész nem is foglalkozik már gyöngysorok vásárlásával és eladásával, mert ehhez százmilliókra rugó tőke szükséges. Egyes speciálisták foglalkoznak a gyöngysorok vásárlásával és értékesítésével és ezeknek véleménye szerint egy közepes, aprószemű valódi gyöngysornak a forgalmi értéke ma meghaladja a 40 millió koronát. Ezek a szakértők tudnak olyan gyöngysorokról is, amelyeknek értéke messze túl jár a százmillió koronán, de nagyon kevés remény van rá, hogy a mai pénzvizonyok mellett ezeknek a kincseknek új gazdájuk akadna. Általában el lehet mondani, hogy az ékszerpiacon teljesen megcsappant az üzlet, senkisé is vásárol, senkisé is tud és senkisé is akar vagyont adni a hajdan egész természetesnek talált arany csillogásért és briliáns ragyogásért.

A hadiárvakért.

(A hadiárvakat gyámolító egyesület egy esztendeje.)

A hadiárvakat gyámolító egyesület augusztus hó 19-én Arad város és megye területén a hadiárvak javára nyilvános gyűjtést rendez. Ez alkalomból szükségesnek tartja az egyesület 1922. április 1-től 1923. március 31-ig terjedő működését az alábbiakban ismertetni:

A hadiárvakat gyámolító egyesület aradi fiókja a „Regina Maria” árvaházban 110 apátlan-anyátlan hadiárvat részesít gondozásban, akiknek ellátására az 1922—23. évben 651.194 leit fordított s ezenkívül az árvaházban még 40 Arad városi árvát is gondozott, ezek ellátási költségét 269.751 leit Arad városa viseli. Az árvaházon kívül segélyezésre az egyesület 110.045 leit költött, amely összegből könyvsegélyben 90, ruhasegélyben 430, pénzsegélyben 4 hadiárva részesült. Az egyesület összes kiadásai az 1922—23. évben 104.322.50 leit tesznek ki, bevételei pedig 1022.583 leire rugnak. A bevételek főösszegét a 628.083 leinyi államsegély és Arad város által árváiért fizetett 219.779 leit képezi. Fenti számadatok összehasonlításából kitűnik, hogy az egyesület csak Arad város és megye közönségének támogatásával tudott eleget tenni kötelezettségének, ugyanis tagdíjakból és készpénz adományokból az elmúlt évben 171.792 leit folyt be, a mihez még 121.114 leit értékű természetbeni adomány is járult. Kötelességünknek tartjuk hálás köszönetünket kifejezni mindazoknak, akik jótékony adományaikkal a hadiárvak támogatását lehetővé tették. Nagyobb pénzadományokat tettek a következők:

Goldis V. 500 lei, Gh. Maior esperes Seitin 1000, Bancu Economicu Seitin 1000, D. Micu tanító Seitin 1000, D. Micu jegyző Seitin 200, özv. M. Dobrau Seitin 2000, Sida Gheran Seitin 2000,

„Astra” Arad 10.000, A. Xenopol 1000, özv. Kányáné 500, „Resita” S. A. 1000, F. Codrean lelkész Arad 1000, Victoria Tkp. 1000, Marmorosch és Blank Arad 2000, Lomási Erdőipar 2000, Banca Centrala Arad 2000, Aradi Ipar és Népbank 1000, Aradi Első Tkp. 1500, Cassa de pastrare si Comert Arad 1000, Banca Comerciala ung din Pesta 1500, Cassa de pastrare Gen 1000, Kornis testvérek 500, Banca Romaneascu Arad 2000, T. Stan Arad 500, Andrényi K. és fiai 4500, Mairovitz 1000, Bing E. 500, Neuman testvérek 1000, Jellinek I. 500, Andrényi K. örökösei 1335, S. A. din Patrie pt. exploatarea lemnuh 2000, „Agro nomul” 1000, Aradmegyei Tkp. 1000, Soc. Gen. de asigurare 500, Aradi Olajipar Rt. 500, Cassa de Pastrare 1500, Grosz I. 1000, Szeidner Bernát 600, Cassa Centrala de pastrare 500, Adler Andor 500, C. Dimitrescu 1000, Intercontinentale S. A. 1000, Schienker & C. 1000, Sartia 500, Klein és Lázár 500, C. Reich 500, Livia St. Sultiu Nadlac 1000, Emilia Chicin 1000, Persida Marginean Nadlac 1000, Vioara Chicin dr. 500, Terescu Vidican 500, Vioara Tireac Nadlac 500, „Nadlacana 1000 leit, Constantinescu miniszter 2000 lei értékű vásznat, az Aradi Kötő- és Kötőszövőgyár 14000 lei értékű ruhaneműt, az aradi Textilgyár 2788 lei értékű textil árut, Aradmegyei községek 40.000 lei értékű búzát, a halmágyi és sebisí járások községek 2000 lei értékű gyümölcsöt ajándékoztak árvaházunk részére.

Miután az élelmi és ruházati cikkek árának folytonos drágulása következtében a segélyt igénylő hadiárvak száma napról-napra emelkedik, hogy tehát egyesületünk az árvák sorsán csak némileg is könnyítsen, a tavalyinál sokkal nagyobb összegekre van szüksége. Ismerve Arad város és megye közönségének nemeslelkűségét, bizunk abban, hogy támogatását a jövőben sem fogja megvonni egyesületünkől, sőt ellenkezőleg pártolónk száma növekedni fog, hiszen az árvák ügyét mindenkinek fajra és vallásra való tekintet nélkül szíven kell viselnie, úgy a mint az egyesület sem tesz különbséget árva és árva között.

Az egyesület ezúton mond hálás köszönetet mindazoknak, akik adományaikkal az árvák ügyét felkarolták. Az egyesület egyuttal felhívja Arad város és Aradmegye nemeslelkű közönségét, hogy az augusztus 19-i gyűjtőnapon mindenki tehetségéhez mérten adakozzék a humánus célra. A gyűjtőnapon aradi uriaszonvok fogják bejárni a várost és adakozásra felszólítani a közönséget.

Sport.

— USE—AAC. old-boy I. mérkőzés lesz vasárnap, 12-én d. u. 6 órakor az AAC. sporttelepen. Előzőleg Olimpia old-boy—AAC. old-boy III. délután 4 órakor.

— Deji Unió ATE. mérkőzés. Vasárnap délután az óvártéri sporttelepen a cluji kerületi elsőosztályú Unió jön Aradra, hogy a bajnokságban elért szenzációs győzelmeinek realitását igazolja az aradi közönség előtt is. A kitűnő együttes az ATE. vendége lesz, e mérkőzést megelőzőleg a Gloria-CFR.—Hercules I. és ATE. ifj.—Hercules II. mérkőzések lesznek.

Aradmegyében megszűnnek a postahivatalok.

— Feléled a gyalogpostás. — Három hét lesz egy levél útja. — Az aradi posta leromlásának okai. —

A postaszolgálat általában sok kívánnivalót hagy hátra, rossz a telefon; késik és a levélnél is lassabban jár a távirat, az utalványokat napokig, sőt hetekig nem fizetik ki, a csomagok pedig — ki mer ma csomagot küldeni? — és a sok postamizéria között egyik leg súlyosabb jelenség a postahivatal nélkül álló falvak levéllátása. Aki már volt olyan fürdőhelyen, ahol nincs vasútállomás, tapasztalhatta, hogy két hét alatt sem érkezik válasz levélre, egy hétnél tovább tart, amíg az újság odaérkezik. De vannak községek, ahol még súlyosabbak az állapotok. A fürdőhelyeket, úgy — ahogy, ellátják postajáratokkal, azonban kisebb községek ugyiszólván a világ végén is tul esnek már, minden két hétben talán, ha jön, a posta. Nem véletlen, elszórt jelenség a falvaknak ez az elhanyagolása — hivatalos intézkedés gondoskodik arról, hogy elegendő a kéthetenkinti levélkihordás. A vidéki postamesterrek ugyanis nem kapnak annyi fuvar költséget, mint amennyi a napokint postaszolgálathoz szükséges, a vezérigazgatóság tehát úgy határozott, hogy az eddigi díjazásért a posta nélkül álló nagyobb községekbe hetenkint egyszer, kisebb falvakba pedig kéthetenkint egyszer kötelesek csak a postát kiszállítani.

Az Aradi Közlöny munkatársa illetékes helyen beszélgetett erről a problémáról és megállapították, hogy a falvak postaszolgálatának kérdése még mindig vajdó állapotban van. Történtek már kísérletek a kérdés megoldására, de eddig még eredmény nélkül.

— Eddig úgy volt — mondták illetékes helyen — hogy a községi előjáróságok gondoskodtak a levelek elhozataláról olyan községekben, ahol nem volt postajárat. Így volt ez Aradmegyében is. Most a régi királyságbeli szisztémát akarják megvalósítani Erdélyben is. Hír szerint megszüntették a kisebb falvak postahivatalait és az így elért megtakarításból gyalogpostajáratokat indítanak, amelyek hetenkint hátrahátrálnak szét a postát. Ez természetesen még mindig csak kísérlet, a végleges megoldásig sok újabb és jobb mód is kínálkozhatik.

Megállapíthatjuk, hogy az egész postaszolgálat magán viseli a kísérlet jellegét és pedig az eredménytelen és sikertelen kísérletezéseket. Nem csoda ez, hiszen maga a postaintézmény sem régi, most van kifejlődésben az egész világon. Hiszen a levélbélyeg sincsen 80 esztendő és volt idő, amikor a posta látta el a személyszállítás és akkoriban igazán hónapokig tartott, amíg Várad mellől egy Aradmegyét felbuzgó levél. Kü-

lönösen télen és máskor, ha rossz idő járt. De megállapíthatjuk azt is, hogy a kezdetleges kísérletek ideje már régen elmúlt és azt a puska port, hogy miképpen vigyék ki a leveleket Sándorpusztára vagy Józseftanyára, nem kell a postavezérigazgatóságnak most feltalálni. Küldjenek ki két-három urat tanulmányutra a nyugati országokba és a tapasztaltak szerint szervezzék át az egész postát. Hozzáértő, jólnevelt és főként fegyelmezett személyzetet kell megszervezni, hogy az ajánlott levél kezelője, aki tudvalevőleg a bélyegeket is árusítja, ne küldje a fellet a trafikba bélyegért, mint az ma rendszeren megtörténik, mert kényelemszeretetből csak „felszerelt” levelet vesznek fel.

A posta hibáinak nagyodását nagyban előidézte az új átcsoportosítás, amit különösen az aradiak érznek meg, mert a régi nagyváradi igazgatóság alól a vezetésben járatlan temesvári felügyelőség rendelkezése alá helyezték az ara-

A népek kibékülésének gondolata.

— A német külügyminiszter beszéde. —

Berlinből táviratozzák: A birodalmi gyűlésen Rosenberg külügyminiszter szólalt fel, aki kijelentette, hogy a változott viszonyok miatt a külpolitikai helyzetet nem változtatja oly kimerítően, mint a hogy szeretné. Megállapítja, hogy a francia kormány a Ruhr-vidéki megszállást azzal indokolta meg, hogy a németek nem szállítják a megszabott mennyiségben a fát és a szenet. Franciaországnak az angol jegyzékre adott válasza után nyilvánvaló lett, hogy valódi céljai egészen mások. A francia jegyzék szerint a német birodalom gazdasági és politikai szervezetét akarják lehetetlenné tenni. Franciaország tudatosan társadalmi kaoszt akart felidézni Németországban. A versaillesi szerződés egyik hitelezőnek sem ad jogot arra, hogy a másik hitelező kárára rátegye kezét a német termelési eszközökre. Rámutat arra, hogy a legfelsőbb tanács 1919. augusztusában a román kormányt figyelmeztette, amikor a magyar állami tulajdonokra rátette a kezét, hogy a legyőzött államok birtokaira való igénye ellenkezik a szövetségesek között létrejött versaillesi szerződésben lefektetett jóvátételi alapelvekkel. Csodálatos, hogy az akkor tiltakozó Franciaország most nem respektálja ezeket az elveket. Franciaország Ruhr-vidéki akcióját Európa sokáig meg fogja érezni.

A miniszter ezután válaszolt Müller képviselő beszédére, amelyben Németországnak a népszöv-

di postát. A temesvári postafelügyelőség rendszeresen és hozzá nemértő munkája rengeteg nehézséget okozott az aradi közönségnek és hogy az aradi postaszolgálat az utóbbi időben oly nagy mértékben leromlott, annak főként a temesvári postafelügyelőség az oka, amely az aradiak rovására vezeti a posta ügyeit.

A postavezérigazgatóság ma felsőbb nyomásra úgy vezetett az adminisztrációt, hogy a kiadások minél kisebbek legyenek az egyre emelt tarifák útján folyton növekvő bevételek mellett. Ma az adók után a posta adja a legtöbb jövedelmet az államnak. Ez a módszer azonban mégis rövidesen csődbe viszi az egész postaüzemet, mert a leromló, tönkrement felszereléseket nem javítják, nem újítják meg és a posta iránt megindult bizalmatlanság, ami az ajánlott levelek, csomagok felbontása, a táviratoknak hetekig való késése és főleg a postautalványokon feladott összegek kifizetésének hónapokig való halogatása tett indokolttá, még tovább fejlődhetik akkor, ha a levelek kézbesítését ily megdöbbentő hanyagsággal kezelik.

séghez való csatlakozásáról kér felvilágosítást. Kijelenti, hogy azt a formát, amelyet ez az eszme Genfben öltött, Németország nem ismerheti el tökéletesnek. A lényeg nem a népszövetség, hanem a népek kibékülésének gondolata. A versaillesi döntés egész Európát megsemmisíti. A német nép kívánja, hogy vegyék revízió alá a szerződést, amelynek jogosságát soha el nem ismerte és nem is fogja elismerni. Ellenállásunk és védekezésünk célja a német föld sértetlensége, a letartóztatottak kiszabadítása, az elüldözöttek hazatérhetése és a jóvátételi probléma oly megoldása, amely társadalmi és gazdasági fennállásunkat nem rombolja össze. A külügyminiszter beszéde után a vitát holnapra halasztották.

A színház új szerződése

(Soimescu színészeti vezérfelügyelő dr. Angel polgármesternél)

Ma délelőtt Aradon tartózkodott Soimescu színészeti vezérfelügyelő, aki felkereste dr. Angel István polgármestert, akitől az aradi színház ügyében felvilágosításokat kért. Dr. Angel polgármester közölte Soimescu vezérfelügyelővel, hogy a város nem kapott hivatalos értesítést arról, hogy az aradi színház koncesszióját erre a színházi évre Róna Dezső kapta meg. A tanács tagjai a koncesszió odaltételéről a hírlapokból értesültek. Telefonon a városházára hívták Róna színigazgatót, aki bemutatatta

a koncessziót. A polgármester ezután közölte Soimescunak, hogy a tanács utasítani fogja a tisztifőügyészt, készítse el a város és a színigazgató között kötendő szerződés tervezetét, amelyet a színügyi bizottság és a tanács is megvitát. Csak azután történik döntés, hogy a város milyen feltételek mellett adja oda a színigazgatónak a színházat. — Amint a város megkötötte a szerződést Róna Dezsővel, fel fogja szólítani, hogy az új társulat névsorát záros határidőn belül mutassa be a színügyi bizottságnak.

Argetoianu körül.

(Kilépett vagy nem lépett ki? — Néppárti vezeték a nemzeti pártban.)

Abban az akcióban, amelyet Averescu a néppárt újraszervezése érdekében megindított, Argetoianu teljesen tartózkodó álláspont-ra helyezkedett. Ezzel kapcsolatban terjedt el az a hír, hogy Argetoianu levelet intézett Averescu tábornokhoz, amelyben előadta, hogy különféle elfoglaltságai miatt nem ér rá a párt újraszervezésének akciójában résztvenni. — A „Lupta” Coanda tábornokhoz fordult felvilágosítás végett, aki kijelentette, hogy az Argetoianu levéléről mit sem tud. Sem Averescu, sem Argetoianu nem nyilatkoznak. — Azonban Argetoianu egyik barátja felhatalmazta a „Lupta” szerkesztőségét annak közlésére, hogy Argetoianu a következőket mondotta:

— Való igaz, hogy máától fogva nem teljesítek többé szolgálót, mivel sok másféle elfoglaltatásom van. Ez okból máától fogva senkivel sem vitatkozom politikai kérdésekről, mivel nem használok többé a politikusok nyelvezetét sem.

Argetoianu a napokban dolji birtokára utazik; ezt követően pedig két hónapra Velencébe megy. Averescu politikai barátjainak azt a feleletet adta, hogy Argetoianu nem lépett ki a pártból. Kijelentette továbbá Averescu, hogyha valamennyi volt miniszter kilépné, a párt nagy tömege egészben megmarad ő mellett, úgy, hogy Argetoianu visszavonulásával egyidejűleg a vidéken egyetlen pártszervezet sem fog megszűnni.

Bucurestből jelentik: Politikai körökben az a verző kering, hogy Argetoianu a nemzeti párt vezérével a pártba való belépéséről tárgyal. A tárgyalásokat illetékes helyen nem erősítik meg. Más oldalról azt állítják, hogy a tárgyalásokban Filipescu Oligorenak is szerepe van. Az Argetoianu belépésére vonatkozó tárgyalások olyan irányban folynak, hogy Ga ga Oktáviánnak a nemzeti pártba való visszatérését is lehetővé tegyék. A két néppárti vezeték a nemzeti pártba való belépését több

A kettős adóztatás megállása*Hol működnek az adóbizottságok?*

Az aradi adókievítő bizottságok holnap szombaton a következő utcákban folytatják munkájukat: az I. a Poetul (Libás dűllő)-utcában, a IV. a Bulevardul Regina Márián (Andrássy tere), a VI. a Bohus palotában és a Gheorghe Lazar (Simonyi)-utcában, a VII. a Cozdu (Szent István)-utcában, a VIII. a Romul (Vilmos)-utcában, a IX. a Dimitrie Raicu (Andrényai Károly)-utcában. A IX. bizottság a mai nappal befejezte a háztulajdonosok adóinak megállapítását és holnaptól kezdve a kiskereskedők és kisiparosok, valamint egyéb foglalkozásuk összjövedelmi adóját állapítja meg. Az V. bizottság holnap még elmaradt tételeket dolgoz fel körletének különböző részeiben és ezzel külső munkálatait be is fejezi. Az adókievítőbizottságok elmökei az adózatkat ez uton arra szölyítják fel, hogy akiknek üzletük vagy hivatali jövedelmük után már egy adóbizottság vetett ki adót és a lakásuk más bizottság körletébe esik, az erre vonatkozó jegyzőkönyvet vigyék a lakásukra, hogy az ellenőrzés azonnal megejthető legyen és nehogy valakit a jegyzőkönyv fel nem mutathatása miatt kétszer is megadóztassanak. Viszont akikre már a lakásukon vetették ki adót és a hivatal, üzlet vagy alkalmaztatási hely más bizottság körletébe esik, akkor munkahelyükön tartásák a jegyzőkönyvet.

Csempészes Otlakánál.*(Belügyi vezérfelügyelő vizsgálata a határon.)*

Az Aradi Közlöny megírta, hogy a belügyminiszteriumból egy vezérfelügyelő érkezett le Aradra, hogy egy négymillió huscsempészes ügyben a vizsgálatot lefolytassa. Az Olariu Testvérek és Társai timisoarai (temesvári) cég, június hónapban négymillió értékű füstölt-hust akart átszállítani autókön a határon Magyarországra. Motiu rendőrkomisszáriusnak gyanus volt a szállítmány, mert abban füstölt-huson kívül zsír és vaj is volt, a permis pedig csak hagskivitelre volt kiállítva, azonkívül nagyobb mennyiség volt, mint amennyire a cégnek szállítási engedélye volt. A rendőrség ez alapon a szállítmány tartalmát lefoglalta és értesítette az aradi vámhivatalt, hogy a céggel szemben egyöntetűen járjanak el.

A vámfőnökség azonban kijelentette, hogy a szállítás elé nem gördít akadályokat. A cég képviselője a rendőri közegeknek kijelentette, hogy ezután a szállítmányt visszaviszi Timisoarára és nem viszi át a határon. Az autók ennek dacára Otlaca felé mentek és ott átlépték a határt. A belügyminiszteri vezérfelügyelő Andreescu rendőrigazgatóval kiszállt ma Otlacára, ott lefolytatta a vizsgálatot, megállapította a csempészes tényét, amely az ottani vámhivatal és a határrendőrség hibáiból történt. Több tanút is kihallgattak és a felvett jegyzőkönyvvel a vezérfelügyelő ma visszautazott Bucurestibe.

HIREK.**Magyar gazdák a prefektusnál***Harc az iratosi Nádasdy-birtokért.*

Ma az iratosi gazdáknak egy nagyobb küldöttsége jelent meg Georgescu János prefektusnál, aki nek egy érdekes agrárbizottsági döntésre bívták fel a figyelmét és kérték ügyükben való közbenjárását. Az iratosi gazdák elmondták, hogy mintegy száz év előtt Nádasdy Dénes gróf földesuruk 75 iratosi családnak örök bérletbe adott mintegy 2000 hold területű földet. A gróf a gazdák kérésére beleegyezett abba, hogy az örökbérleti földeket tulajdonukba vegyék a gazdák, azonban az időközben elhalt gróf örökösei nem egyeztek bele a föld felosztásába és amikor az agrárbizottság a föld osztást iratoson megkezdte, akkor vették észre a gazdák, hogy az örökbérlet sincsen a telekkönyvben beiktatva. A földeket természetesen elvették az iratosi magyar gazdáktól és a megyei agrárbizottság is jóváhagyta az első döntést. Most a semmitűszék elé kerül az ügy. Georgescu prefektus megígérte a gazdáknak, hogy a semmitűszék rendelkezésére bocsátja azokat a felvilágosításokat, amiket a gazdák nyújtottak és kérelmezni fogja az ügy sürgős elintézését is, mert mindaddig műveletlenül áll a föld, amíg a tulajdonjog kérdése el nem dől.

— Az egyetemi tanárok kongresszusa. Jassyból táviratozzák: Az egyetemi tanárok Jassyban szeptember hó 23-án kongresszusra jönnék össze.

— Felvétel a diákmenzába. Bucurestiből táviratozzák: A kultuszminiszterium a diákmenzára vonatkozólag javaslatot készít elő, amelyekben pontosan megállapítja azokat a feltételeket, amelyek mellett a diákok felvehetők lesznek.

— Harding temetése. Newyorkból jelentik: Harding elnök temetése ma ment végbe Marionban, amelyen gróf Széchenyi László amerikai magyar követ is résztvett.

— Uj döntőbíróóság a Bethlen Prónav afférban. Budapestről táviratozzák: Gróf Bethlen István miniszterelnök és báró Prónav Pál között keletkezett ismeretes affér ügyében a szédek abban egyeztek meg, hogy döntőbíróóság intézze el az affért. A döntőbíróóság ma ült össze. A bíróóság tagjainak véleménye megoszlott és mert a döntőbíróóság elnöke tartózkodott a szavazástól, nem tudtak elhatározásra jutni. Emiatt a döntőbíróóság lemondott és most újat választanak, s ez lesz hivatott az affért elintézni.

— A város lisztellátása. Arad város közlemezési hivatala tegnap délután megállapodást kötött a három aradi malomvállalattal, a Neuman-gvárral, a Sas-malommal és a Sertéshizlalda malmával Arad város lisztellátására. A három nagyfalom a szerződésben biztosítja a várost a legutóbb megtartott maximális áron való lisztellátás folytonosságáról egészen a jövő lisztellátásig, ami a jövő év augusztus 1-ével kezdődik.

A Hegyalja tűzoltóság nélkül.*— Leszerelték a gyoroki önkéntes tűzoltókat. —*

A belügyminiszter nemrég rendelkezést adott ki, amely aziránt intézkedik, hogy az önkéntes tűzoltó-testületeket le kell szerelni, mert azok működését nem engedélyezi. Hogy mi a rendelet indoklása, azt senki sem tudja. Ha a minisztert az az intenció vezette, hogy a leszerelt önkéntes tűzoltóságok helyére állami tűzoltóságot szervez, akkor meg lehetne érteni a rendelkezés célját. A tény tehát az, hogy az önkéntes tűzoltóságokat, amelyek vagyon és emberélet megmentése körül önzetlenül oly sok szolgálatot tettek, egy miniszteri rendelet megszünteti. — Több helyen már végre is hajtották a rendeletet: az egyesületeket feloszlatták, a felszereléseket elvették és elraktározták. — Az egyes közigazgatási szervek azonban ismerve a helyi viszonyokat a rendelet ellenére visszaadták az önkéntes tűzoltóknak a felszerelést, mert tudták, hogy tűzvész esetén mégis csak szükség van a lelkes és önzetlen önkéntes tűzoltók munkájára. Így történt ez Vingán és más helyeken is.

Most a napokban az Aradhegyalja maradt tűzoltóság nélkül. Pankotán kívül Gyorokon volt a legszervezettebb önkéntes tűzoltóság. — Muntean gyoroki községi jegyző a napokban közölte Schmidt Jánossal, a gyoroki önkéntes tűzoltóság parancsnokával,

hogy a vármegyei prefektus 1935—1923 szám alatti rendelkezése alapján, amely belügyminiszteri rendeletről ered, a gyoroki önkéntes tűzoltóságot leszerelteti. — Schmidt János parancsnok átadta a felszerelést, amit a hatóság zár alá vett. A parancsnok a felszerelés átadása után arra kérte a községi jegyzőt, gondoskodjék legalább arról, hogy a vizezhordókban állandóan víz legyen, hogy tűzvész esetén a vízhiány ne akadályozza az oltási munkálatokat.

Az Aradhegyalja tulnyomó része tehát szakképzett tűzoltóság nélkül van. Ha véletlenül tűzvész keletkezik a Hegyalja valamely virágzó községében, kiszámíthatatlan károk származhatnak, mert a gyoroki önkéntes tűzoltók felszerelés nélkül maradtak. A legközelebbi tűzoltóság Pankotán, Lippán és Aradon van. Amíg ezeket a tűzoltóságokat tűz esetén értesítik és kivonulhatnak, a veszedelem elvégzi a maga romboló munkáját. A hatóságoknak, amelyek ismerik a helyi viszonyokat, tul kellene magukat tenniök a rendelet betti szerinti értelmezésén és arra kellene törekedniök, hogy a gyoroki tűzoltók visszakapják felszerelésüket, mert a Hegyalja közepén vigyázva hatalmas körzetben örködnek felbecsülhetetlen vagyona és emberek életére.

— Bocu Severné sikere Amerikában. Bocu Sever volt aradi lapszerkesztő, a román nemzeti párt egyik vezérfértjának és országgyűlési képviselőnek a felesége tavasszal Amerikába utazott, ahol a nagyobb városokban népviseleti mintákat állított ki. Bocuné kiállításait és utazását Bibescu hercegné támogatásával valósíthatta meg. A kiállításoknak olyan szép sikerük volt, hogy Bocu Severné elhatározta, hogy több műhelyt állít fel városokban és falvakban, amelyekben kizárólag román parasztnők fonnának és szönének és a kész árukat azután Amerikába exportálja, ahonnan már több nagy áruház tett megrendelést több mintára. A műhelyeket többek támogatásával állítja fel a képviselő felesége.

— Halálozás Márkus György Astra-gvári soffór augusztus hó 9-én hosszas szenvedés után meghalt. Temetése e hó 11-én délután 5 órakor lesz Sága, Strada Ionel Ciorbas (Dembinszky-u.) 22. szám alatti gyászházból.

— A Matin főszerkesztője — a becsületrend lovagja. Párisból táviratozzák: Sauerwein, a Matin főszerkesztője megkapja a becsületrend nagykeresztjét.

— A kuvini és kovaszinci cserkész ünnepélye. Vasárnap este 8 órakor a ghioroci nagyvendéglőben lesz a falusi cserkészek nagy ünnepélye és táncmulatsága. Ez alkalommal a Dolj-ezred katonazenekara játszik. A szép ünnepélyen és táncmulatságon Aradról nagyszámu község fog résztvenni.

— A litvánok Németországgal megszakították a vasuti forgalmat. Tilsithől táviratozzák: A litvánok tegnap a Memelvidék és Németország között a vasuti forgalmat megszakították. A Németországból Memel felé haladó vonatot még beengedték, de ettől kezdve egyetlen vonat sem indult Németország felé. Ennek következtében a vasuti forgalmat Németország északkeleti részében csak Tilsithig bonyolíthatják le. Valószínűnek látszik, hogy a litvánok ezzel a lépéssel befejezett fénvek elé akarják állítani Németországot, mert a memelvidéki, még német kezekben lévő vonalakat és vasuti anyagot akarják megszerezni.

— Nagy erdőtüz Franciaországban. Bordeauxból táviratozzák: A Wolff távirati iroda jelenti, hogy több erdőterületen hatalmas tűzvész pusztított. Lacalan Környékén 100 ezer négyzetkilométer területen pusztította el a fenyveseket, míg Sints közelében eddig 134 ezer négyzetkilométeres erdőseget pusztított el a tűz. A tűzvész megfékezésére katonaságot is küldöttek ki.

— Jogerős a Krupp-ítélet. Párisból táviratozzák: A legfőbb semmitűszék Krupp és társai felülvizsgálati kérelmét elvetette és így érvényben marad az elsőfoku bíróság ítélete.

Párisból táviratozzák: Kruppot és az elítelt gvárigazgatóit, miután az ítélet jogerőre emelkedett, a büntetés kitöltése céljából Franciaország belsejébe az egyik államfogházba szállították.

— Bethlen nem találkozik Benes-sel. Prágából táviratozzák: Mérvadó prágai forrásból származó értesülés szerint Bethlen miniszterelnök és Benes külügyminiszter között nem kerül sor a találkozásra. A síniai értekezleten a magyar kölcsön ügyében hozott határozattal kapcsolatos intézkedések közvetlen tárgyalások nélkül fognak folyamatba térni.

— Bejelentések és lakásváltozások. A III. kerületi rendőrség népesedési ügyosztálya közölni teszi, hogy bejelentések és lakásváltoztatások közzétevése a kedd, péntek és vasárnapi napok kivételével egész héten át történhetnek, úgy a délelőtti, mint a délutáni hivatalos órák alatt. A III. kerületi rendőrség parancsnoka: Mihácsi rendőrkapitány s. k.

— Friedrich tud ingyen-részvényekről. Budapestről táviratozzák: Az ingyen-részvények ügyéről ma ismét sok szó esett a képviselők között. Ebben az ügyben ugyanis a vizsgálóbíró a bankokkal szemben megszüntető határozatot hozott és most dr. Nagy Emil igazságügyminiszter nyilatkozatát várják. Friedrich István kijelentette, hogy olyan adatok tömkelegének birtokában van, amelyekkel, ha kell, a Ház elé megy és nem fog úgy járni, mint Ulain, aki nem tudta a vádjait bizonyítani és ezért a bíróság elé kerül. Reméli, hogy a nyilvánosságra hozatalnak messzemenő konzekvenciái lesznek.

— Amerikában nem lesz kormányválság. Washingtonból jelentik: A Wolff-kormány nyolc tagját formálisan felkérték, hogy Coolidge elnöksége alatt is maradjanak meg hivatalukban. Azt a két minisztert, akikkel a felkérés formaiságát még nem határozták végre, szintén fel fogják kérni tárcáik továbbvezetésére. Harvey, Amerika londoni nagykövete továbbra is megmarad állásában: míg a párisi nagykövet személyéről a legközelebb fognak dönteni.

— Felfüggesztették Lendvai mentelmi jogát. Budapestről jelentik: A nemzetgyűlés felvonta az adóvalórizációs javaslat vitáit. Napvati Szabó az ülésen bejelentette a földbirtoknovellát. A novella reformvégrehajtását megvitatja és részletesen megállapítja, hogy kik kaphatnak földet, azonkívül valorizálja a megváltásra kerülő birtok vételárát. A mentelmi bizottság Lendvai István mentelmi jogát, a nemzetgyűlés elvetésére és rágalmazás miatt felfüggesztette.

— András Gyula gróf mint életmentő. Budapestről jelentik: András Gyula gróf most tiszadobi kastélyában nyaral. A minap estefelé a Tisza partján sétált a feleségével, amikor egyszerre csak kétségbeesett segítségkéréseket hall. Egy tiszadobi gazda befelelt a Tiszába s fuldokolva küzdött a habokkal. Andrásyné segítségért szaladt, férje pedig gyorsan ledobta a ruháit s beugrázott a Tiszába. Mikor a segítség megérkezett, a fuldoló ember már meg volt mentve, az ősz államférfi egy rud segítségével a partra hozta. Se a megmentettnek, se az életmentőnek nem járított semmi bont.

— Felfordulás Kinában. Párisból táviratozzák: A „Liberté” jelentése szerint Kinában teljes a felfordulás. Az európai kormányok a kínai vízen flóttatüntetést rendeznek, amelyhez Franciaország két cirkálót küld.

— A német igazságügyminiszter autóbalesete. Berlinből táviratozzák: Ma délután a Friedrich- és a Mohrenstrassék sarkán dr. Heinze igazságügyminiszter autója összeütközött egy másik autóval és a miniszter autója súlyosan megsérült. A miniszter az arcán kapott súlyos karcolt-sebeket és a kezén erősebb horzsolásokat. A miniszter sebeit a legközelebbi mentőállomáson kötézték be.

— Haladás előadás délután hat órakor a Kulturpalota nagytermében. Iszlay Gabriella művésznő zongorán Liszt H-moll balladáját fogja játszani más koncert darabokkal együtt. Előadó: Lengyel Imre tanár.

— Szédülés és fejfájás igen gyakran a belek rendetlen működésének eredményei és rögtön elmúlnak, ha Kopro-lal, az ideális jóízű csokoládé hashajtóval szabályozzuk székletünket.

— Csehországban minden idegen kap tartózkodási engedélyt. Prágából táviratozzák: A belügyminiszterium rendeletet adott ki, amely szerint a hatóságok egyetlen külföldivel szemben sem tagadhatják meg a tartózkodási engedély megadását abban az esetben, ha az illetőnek rendes utlevele és vízumja van. A tartózkodási engedély mégis csak azokban az esetekben tagadható meg, ha törvényben előírt okok teszik szükségessé az illetőnek, mint alkalmatlan idegennek a kiutasítását.

Kamen Labelet babylonon.
Minden cipész tudja!

Meggyilkolt priasszony.

(Rablógyilkosság Temesvárott.)
Timisoarai (temesvári) szerkesztőségünk jelenti telefonon: Néhai Wiener Zsigmond timisoarai (temesvári) vállalkozó 75 éves özvegyét, született Striegmann Bettit tegnap délután 3 órakor holtan találták meg a Holló-utca 25. szám alatti lakásán. A 75 éves asszony mellett véres konyhakés lievert és testén két seb véres nyoma volt látható. Az egyik seb a mellén, a másik a nyakán. Dr. Weisz Theodor timisoarai tiszti főorvos, aki a hivatalos orvosi vizsgálatot megtartotta, kijelentette timisoarai munkatársunknak, hogy minden jel gyilkosságot árul el és a ma este hat órakor tartandó boncolás valószínűleg kétségen kívül bebiztosítja a külsőszakot. A rendőrség is ebben az irányban indította meg nyomozását és már megállapította, hogy tegnap délelőtt szerelők jártak az özvegy asszony lakásán, akiknek délután vissza kellett volna jönniök. Azonban nem jöttek vissza és senki sem tudja, kik voltak azok és melyik vállalkozó munkásai voltak. A gyilkosság tényét igazolja az is, hogy a lakás és a lakásban a szekrények nyitva állottak, a szekrényekben a holmikát össze-vissza dobálva találták. A rendőrség nagy apparátussal indította meg a nyomozást a nyilvánvaló rablógyilkosság tettesinek kézrekerítésére.

Kitört a görög ellenforradalom.

— Pusztítás és rablás Szalonikiben. — A kormány idegen segítséget akar.

Athénből érkezett táviratok szerint Görögországban ma kitört az ellenforradalom. A mozgalom főszékhelye Szalonikiben van, ahol ma több ezer főnyi munkástömeg megtámadta a tőzsdét és pusztít, rabol a városban. A szaloniki helyőrség gyenge a forradalmi mozgalom elnyomására és ezért a kormány új csapatokat küldött a helyőrség segítségére. De nemcsak Szalonikiben forrong a tömeg, hanem az ország többi nagy városaiiban is nagyszabású zavargások vannak. Ugy hirdik, hogy az ellenforradalmat monarchisták vezetik, akiket a mostani forradalmi kormányzat minden eszközzel üldözött. A forradalmi kormány vezetőférfiai között a kapkodás és a gyengeség érzése lett urrál. Nem bíznak sem magukban, sem a rendelkezésükre álló erőben, ezért külső erővel szeretnék elfojtani a számukra kellemetlen, esetleg halálos veszéllyel járó ellenforradalmat. A vezetőférfiak között most arról folyik a tanácskozás, hogy az antantot kell segítségül

hívni, mert nem csupán a monarchisták propagandája az ellenforradalom kirobbanásának, hanem a nép rendkívül inséges helyzete. A kormányt azzal vádolják, hogy semmit sem törődik a szegényebb néposztályokkal, csak a nagytőkéséssel. Ha az ellenforradalom vezetői tudnak felülkerekedni, akkor könnyen lehetséges, hogy Görögországban ismét minisztereket állítanak a bíróság elé. A jelenlegi forradalmi kormány az ellenforradalmat szervezők pártjából alakult legutóbbi kormányt, amelyet a forradalmi puccsal taszítottak le a hatalomról, mint ismeretes bíróság elé állította és annak tagjai közül többet kivégezték. Most könnyen erre a sorsra juthatnak az akkori bírák.

Athénből táviratozzák: A görög pénzügyminiszter Londonba utazott nagyobb kölcsön felvétele ügyében, amelyet a Törökországból hazarepatriált görögök segítyezésére fognak fordítani. A kölcsönt állítólag már meg is szavazták.

Az angol válasz-jegyzék

(Anglia nem helyezkedik szövetségesül álláspontjára. — Többet ér Stinnes tíz szava, mint egy óras kancellári beszéd.)

Londonból táviratozzák: Baldwin hiába igyekezett rávenni a franciabarát minisztereket, első sorban lord Derbyt, hogy jelenjenek meg a tegnapi minisztertanácsban, nem jöttek el. A Daily Herald, az ellenzéki miniszterek szövetsége azt írja, hogy Baldwin kabinetjéről kiderült, hogy nincsen önálló, átfogó reparációs programja és csak a polemikus jegyzékcserekre szorítkozik. A tegnapi minisztertanácsban megállapított jegyzék négy részből áll. Az első azt hangsúlyozza, hogy az angol felfogás szerint Poincaré tévesen magyarázza a békeszerződést. A második fejezet kifejti, hogy Anglia nem helyezkedik ugyan szembe a Ruhr-válságban a szövetségesekkel, de a németeket sem szorítja fel a passzív rezisztencia feladására. A harmadik és a negyedik fejezet arról beszél, hogy az angol kormány miképpen gondolja a német fizetőképesség meghatározását és a fizetéseknek a jóvátétel céljaira való fordítását. Az utolsó szakasz arról szól, hogy mikor és hogyan szabályozhatók a szövetségesek közötti háborús adósságok.

Londonból táviratozzák: Reuter jelentés szerint a minisztertanács megegyezett a francia és a belga kormányoknak küldendő válasz tekintetében.

Londonból táviratozzák: A Daily Telegraph szemrehányást tesz Cuno német kancellárnak, hogy kormányralépése óta csak távolodott Franciaországtól, a közlekedést azonban meg sem kísérelte. A lap azzal fejezi be cikkét, hogy Angliában több súlyt helyeznek Stinnes tíz szavára, mint egy óras kancellári beszédre.

Londonból táviratozzák: A minisztertanács két és negyed óras tanácskozás után megállanodott a szövetségeseknek adandó válasz végleges szövegében. A sajtónak hivatalos közlést nem adtak ki a minisztertanácsról és a miniszterek minden információ adásától mereven elzárkóztak. Mindazonáltal jól értesült körök úgy tudják, hogy a kormány megegyezett a szövetségeseknek adandó válaszban, amely propaganda jellegű lesz és kimerítően foglalkozik a kormány külpolitikájával. A válaszjegyzék felhívás a világ közvéleményéhez, amelyben az angol kormány a Ruhr-megszállás törvényességének kérdéséről is érint és azt javasolja, hogy küldjenek ki szakbizottságot a kérdés megvizsgálására. A kormány kijelenti, hogy lehetetlen csatlakoznia szövetségesül álláspontjához és lehetetlen azt követelnie, hogy a németek szüntessék meg a passzív ellenállást feltétel nélkül. Az olasz kormánynak küldendő válasz utér a francia és a belga kormányokhoz küldendő választól.

Londonból táviratozzák: A dél-amerikai nemzetközi kereskedelmi bizottság ma Baldwin miniszterelnök elé járult és annak a kívánságának adott kifejezést, hogy az antant legyen kímélettel Németországhoz. Németország fizessen jóvátételt, de a versaillesi szerződést változtassák meg, hogy lehetővé tegyék a német kereskedelmi újjáépítést. A bizottság a miniszterelnöknek is átnyújtott memorandumában azt tervezi, hogy Németországnak milliárdos dollárkölcsönt adnak, hogy adósságait megfizethesse. A dél-amerikai bizottság már járt Berlinben is, ahol tárgyalt Rosenberg pénzügyminiszterrel, aki kijelentette, hogy a tervezetet elfogadja. — Baldwin szintén helyeselte a tervezetet és megígérte támogatását.

A márka a teljes elértéktelenedés útján.

— Már nyolc és félmilliót is adtak egy dollárért. — Tökéletes Németországban a gazdasági káosz. —

Berlinből táviratozzák: A dollár kursusa emelkedésével egyidejűleg a pénzsűke ismét katasztrófálissá lett. A nagyközönség egyre jobban sürgeti a nagyobb címletű pénzeket, mert az élelmiszerek s közszükségleti cikkek árai szédítő mértékben emelkednek. Az 5 és 10 milliós pénztári jegyekkel a birodalmi bank némileg enyhítette a pénzsűkét, hiányzik azonban az egy milliós és a 100.000 márkás váltópénz. A birodalmi bank most nincs abban a helyzetben, hogy a szükséges hatalmas pénzszegeket ily kis címletekben kifizesse. A birodalmi bank a pénztáratételeknek alig elegendő pénzkészletet bocsájt rendelkezésre, s ezért ügyfeleik szükségletét nem is tudták kielégíteni. A bankok pénztáraiiban izgalmas jelenetek játszódnak le. Maga a birodalmi bank is olyan, mintha ostrom alatt állna. A pénztáratételek kiküldöttéi zsákokban fozzák ki a pénzt és az épület előtt álló teherautókra rakják. E hó nyolcadikán délelőtt magában Berlinben 1.9 billió volt a bejelentett szükséglet, a birodalmi bank természetesen a bejelentéseket erősen resztringálta. Ennek az volt a természetes következménye, hogy sok óg nem tudta kifizetni az esedékes bérösszegeket.

Ilyen körülmények között a közönség izgalma állandóan fokozódik. Egyre fenyegetőbbben követelik az állandó értékű bérek és fizetések megállapítását s a kiskereskedelem is sürögösen kér engedélyt a kormánytól, hogy aranybázis alapján árusíthasson. Az illetékes tényezők azonban még most is arra az álláspontra helyezkednek, hogy a jelenleg érvényben levő rendelkezéseket semmi körülmények között sem lehet hatályon kívül helyezni, mert ha ez megtörténne, maga a fogvasztóközönség, amely a lakosság nagy részét teszi ki, szenvedne leginkább, ha ugyanakkor nem vezeték be az állandó értékű béreket és fizetéseket.

Berlinből táviratozzák: A márka zuhanása egyre tart. A tőzsde tegnapi nyitása előtt a magánforgalomban a dollárt 8 és fél millió márkáért árusították. Ez az örületes emelkedés a kínálat teljes hiányának tudható be. Senki sem akar megválni devizáitól. — Ugyanez a jelenség volt tapasztalható az effektív piacon is, mért senki sem akarja effektív valutáit napimárkáért eladni.

Berlinből táviratozzák: Ebert birodalmi elnök rendeletben tiltja meg a márkának tíz angol font értékűnél nagyobb tömegben való eladását. Ezzel akariák megakadályozni, hogy a külföldi piacokon tíz angol fonton felül üzleteket kössenek márkában. A rendelet még azt is célozza, hogy megakadályozzák azt, hogy a külföldi piacok a kiméletlen kihasználással előnyöket szerezzenek az ország rovására.

Berlinből táviratozzák: Egész Németországból sztrájkmozgalmakról érkeznek jelentések. A berlini villanytelep munkásai fizetésemelést kértek és miután kérelmüket nem teljesítették, még most is sztrájkban állanak. Ugyancsak sztrájkolnak a danzi kikötő-

munkások is, akiknek véres összeütközéseik voltak a rendőrséggel.

Berlinből táviratozzák: A német fővárosban a mai nap a káosz jegyében telt el. Ma éjjel megkezdődött a teljes nyomdászsztrájk és reggel már csak a Vorwärts és a Rote Fahne jelentek meg, a szocialisták és a kommunisták organumai. A jegybank nyomdáiban valószínűleg nem kerül sztrájkra a sor. A munkások munkás- és paraszt-kormány alakítását követelik. Ma délelőtt Berlin utcáin vörös zászlók alatt több kommunista felvonulás volt. A vezető körök attól tartanak, hogy ki fog törni a vasutasztrájk is. Hamburgban is egyre rosszabbodik a helyzet. A kikötőmunkások sztrájkja változatlanul tart. A nyaralóhelyeket az idegenek menekülésszerűen hagyják el. Münchenben és Frankfurtban is rendkívül komoly a helyzet a pénzhiány és az élelmiszerhiány miatt. A nyomdászok kal ma délután kezdték meg a tárgyalásokat és remélik, hogy a megegyezést rövidesen létrehozhatják. A Rote Fahne passzív rezisztenciára izgatja a szedőket.

Közgazdaság. Indokolatlan valutaáremelkedések.

Már a mai számunkban jeleztük, hogy a romániai valuta és deviza árai a világparitás fölé emelkedtek és ez a diszparitás ma még nagyobbá fejlődött. Megirtuk, hogy szemmel látható igyekezettel kontreminálják benn az országban a leut és ennek folyománya az, hogy bár a leu világszíni helyzete nem változott, Romániában minden valutának egyre emelkedik az ára. A szilárdítás Bucuresti Brassó felől indult és már Aradon és Temesvárott is teljes mértékben megszilárdult a devizaüzlet. A dollár néhány nap alatt több mint 10 leuvel emelkedett, a svájci frank ára megköveteli a 40 leut. Ma este szinte ötpercenként emelkedtek a devizák árai. A nagy áremelkedésnek nincs semmi jogos indoka. A leu helyzete a világszínen változatlan. A Bucuresti tőzsdén ugyilátszik leu esésre spekulálnak és ez hajtja fel a deviza árakat.

A svájci frank emelkedése ma megállott, sőt némileg visszafelé fordult. Az osztrák korona, amely tegnap váratlanul 75-ig süllyedt, ismét emelkedésnek indult. Emelkedett a márka is és a francia frank, amely már 31-en állott, szintén javult egy keveset Zürichben. A magyar korona változatlan.

Aradi valutaárak. (Augusztus 10.) Francia frank 11.80, svájci frank 38, dollár 212, dinár 2.20, szokol 6.10, márka 0.0003, lira 9, angol font 950, magyar korona 0.0080, osztrák korona 0.0029. — Kifizetések: Budapest belföldi 90, külföldi 130, Bécs 340, Berlin 0.000080, Prága 6.25, Zürich 38.60,

Milano 9, Páris 11.75, London 965, Newyork 211.50, Belgrád 2.30.

Temesvári valutaárak. (Augusztus 10.) Berlin 0.00070, Newyork 210, dollár 212, London 960, angol font 950, Páris 11.85, francia frank 12, Zürich 38.75, svájci frank 38.50, Milano 9.40, lira 9, Prága 6.15, szokol 6, Belgrád külföldi 2.30, belföldi 2.20, dinár 2.20, Budapest külföldi 90, belföldi 135, magyar korona 120, Bécs 3.40.

Bucuresti tőzsdézárlat. (Augusztus 10.) Kifizetések: Páris 11.80, Berlin 0.000060, London 950, Newyork 210, Milano 8.75, Zürich 38.50, Bécs 0.0030, Prága 6.20, Budapest 0.0125. Valuták: Napoleon 735, márka 0.000150, léva 1.70, török lira 1.15, angol font 915, francia frank 11.85, svájci frank 37.75, lira 8.50, drachma 3.50, dinár 2.10, dollár 210, lengyel márka 0.0010, osztrák korona 0.0029, magyar korona 0.0085, szokol 6.05.

Zürichi nyitás. (Augusztus 10.) Berlin 0.000130, Amsterdam 215.75, Newyork 547.50, London 2502, Páris 31, Milano 23.25, Prága 16.05, Budapest 0.0350, Belgrád 5.85, Bucuresti 2.75, Varsó 0.0025, Bécs 0.007675.

Zürichi zárlat. (Augusztus 10.) Berlin 0.000160, Newyork 549, London 2511, Páris 31.30, Milano 23.35, Prága 16.05, Budapest 0.0350, Belgrád 5.85, Szófia 5, Bucuresti 2.75, Varsó 0.0025, Bécs 0.00768750.

Budapesti Devizaközpont jegyzései. (Augusztus 10.) Napoleon, Amsterdam 7500—7740, Belgrád 205—213, Berlin 0.0040—60, Bucuresti 95—102, lei 95.50—102.50, London 86250—88650, angol font 86450—88850, Milano 805—840, lira 810—845, Newyork 18950—19550, dollár 19050—19650, Páris 1075—1111, francia frank 1080—1116, Prága 568—592, Varsó 0.0860—9.60, Bécs 0.2650—27.90, Zürich 3440—3560.

— A kereskedelmi vállalatok nacionalizálása. Bucurestiből táviratozzák: A pénzügyminiszteriumban nagyban folynak a munkálatok az erdélyi nagy kereskedelmi és iparvállalatok nacionalizálására vonatkozólag. A munkálatokat a jóváértékelési bizottságban a román delegátus sürgeti.

— A tűzifa kivitele. Bucurestiből táviratozzák: A CFR vezérigazgató-sága értesítette a határmenti állomásokat, hogy a tűzifakivitel teljesen szabad. A kereskedelmi miniszteriumban e hó végére tanácskozáskat hívnak össze, amelyen az érdekképviseletek is részt vesznek, hogy előkészítsék a többfermelést, tekintettel a fakivitel szabadságára.

OSZI DIVATLAPOK 18994

megérkeztek. KÉLET hírlapiroda.

A szerkesztésért:
KAROLY JOZSEF
főel
Cenzorok:
JOAN NECHIU

Kepes Armin — makói igazgató.

(Volt aradi iskolaigazgató
karrierje.)

Kepes Armin, az aradi női felsőkereskedelmi iskola volt igazgatója elhelyezkedéséről ma hír érkezett Budapestről. A kedvező hírt amelyet Kepes Armin barátai és ismerősei bizonyára örömmel fogadnak, az, hogy az igazgató képességeinek megfelelő állást kapott, mert a magyar Közoktatásügyi miniszter a makói felső kereskedelmi iskola igazgatójává nevezte ki. A kiváló pedagógus a múlt év októberében repatriáltatta magát Magyarországra, ahol a közoktatásügyi miniszteriumban alkalmazták, majd megbízták azazal, hogy tegyen előterjesztést egy ujonnan alakítandó női- és fiúkereskedelmi iskola felállítására. Kepes Armin kidolgozta tervzetét, amelyet a miniszter el is fogadott és szeptemberben már megnyílik Makón a felsőkereskedelmi iskola, amely internátussal lesz egybekötve és ennek igazgatója Kepes Armin lesz. Az új iskola ideiglenesen a makói gimnázium épületében nyer elhelyezést.

Az öngyilkos ápoló.

(Temesvárott voltaiák a
vizsgálatot.)

Az Aradi Közlöny megírta, hogy Kasdora Lajos szegényházi ápoló az egyik ujaradi kocsmában szelvenlőtte magát és az aradi Kórházban meghalt. Az öregember azért követte el az öngyilkosságot, mert az ottani csendőrség egy hirtelen, elkövetésével gyamasította és kihallgatása alkalmával alaposan megverte. Félt az újabb vallástól és ezért követte el az öngyilkosságot. Ujaradról az aradi Kórházba szállították, ahol három napi kínos szenvedés után tegnap meghalt. Mundru Miklós királyi ügyész a Kórházban kihallgatta azokat a betegeket, akik Kasdorával egy szobában feküdtek és ezeknek Kasdora így mondotta el öngyilkosságának okát. Az orvosok megállapították, hogy Kasdora tüdejét furta keresztül a golyó, a revolvergolyó roszdás volt és a halált vérmérgezés okozta. Mivel Ujarad Temesmegyéhez tartozik, az ügy iratait az aradi ügyészség a timisoarai (temesvári) főügyészségnek küldötte át és az fogja lefolytatni a rejtélyes öngyilkossági ügyben a vizsgálatot.

— Radics elhagyja Horvátországot? Zágrábból táviratozzák: A „Vecser” munkatársa felkereste Radicsot lakásán, aki kijelentette, hogy elhagyja az ország területét, ha annak szükségét látja. Politikai körökben nem tartják valószínűnek, hogy Radics eltávoznék Jugoszláviából, mert ezzel megrendülne politikai helyzete.

